

LBRIS

We know
books

Episcopul Aleksandr Mileant

Religia inimii

*Ce trebuie să știe un creștin
ortodox despre credința sa*

Traducere din limba rusă:

Denis Chiriac

EDITURA EGUMENITA

2022

Cuprins

Prefață	5
Darul cel mai de preț	7
„Taina cea din veac ascunsă...”	7
Câteva probleme morale contemporane	25
Clădirea și aranjamentul interior al bisericii	31
Sfintele icoane – teologia în culori	33
În ce credem noi conform Crezului?	40
Să-L cunoaștem pe Domnul	49
Dumnezeu, lumea și omul	49
Sfințenia și manifestările ei. Cum ne vorbește Dumnezeu	63
Biserica lui Hristos și viața viitoare	67
Taina dumnezeirii în istorie	75
Cum este Dumnezeu	82
Domnul Iisus Hristos – Mântuitorul lumii	105
Făgăduința mult așteptată	106
Lucrarea iubirii dumnezeiești	114
Cum să moștenim viața de veci	118
Prima dintre fapte sau Însuși Creatorul?	131

Cum să ne mântuim	149
Calea spre rai	149
Creștinii - lumina lumii	160
Comorile cerești	173
Statornicia și nădejdea creștină	186
Viața după moarte	201
Mărturii despre lumea de dincolo	201
Experiențe veridice	228
Sinuciderea - o soluție?	235
Sufletul în drumul său spre cer	242
Raiul și iadul	251
Reîncarnarea - o alternativă?	264
Sfârșitul lumii și viața viitoare	271
Zorii apocalipsei	271
Fiul Omului și fiul fărădelegii	280
Soarta lumii materiale și a omenirii	289
Împărăția slavei	295
Inconsecvența hiliasmului	299

Distribuție:
 S.C. Egumenița S.R.L.
 tel./fax: 0236.326.730
 e-mail: editura@egumenita.ro
 www.egumenita.ro

Darul cel mai de preț

„Taina cea din veac ascunsă...”

În urmă cu aproape două mii de ani, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a venit pe pământ și a întemeiat Biserica, prin apostolii și ucenicii Săi, pentru mântuirea omului. În anii care au urmat, Apostolii au răspândit Biserica și învățăturile ei până departe; au întemeiat multe biserici, toate unite în credință, cult și împărtășirea de Tainele Sfintei Biserici. Printre bisericile întemeiate chiar de Apostoli se numără Patriarhiile Constantinopolului, Alexandriei, Antiohiei, Ierusalimului și Romei.

Biserica din Constantinopol a fost întemeiată de Sfântul Andrei, Biserica din Alexandria de Sfântul Marcu, Biserica din Antiohia de Sfântul Pavel, Biserica din Ierusalim de Sfinții Petru și Iacov, iar Biserica din Roma de Sfinții Petru și Pavel. Cele întemeiate în anii următori prin activitatea misionară a primelor biserici au fost Bisericile din Sinai, Rusia, Grecia, Serbia, Bulgaria, România și multe altele.

Fiecare dintre aceste Biserici este independentă din punct de vedere administrativ, dar, cu excepția Bisericii Romei, care s-a separat definitiv de celelalte în anul 1054, toate sunt unite în credință,

doctrină, tradiție apostolică, Taine, ierurgii și slujbe. Împreună, ele constituie și se numesc Biserica Ortodoxă. Învățăturile Bisericii provin din două surse: Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, în cadrul căreia au luat naștere Scripturile și în cadrul căreia sunt interpretate.

După cum scrie în *Evangelhia Sfântului Ioan*: *Dar sunt și alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris. Amin (Ioan 21, 25).* Multe învățături transmise pe cale orală de către Apostoli au ajuns până la noi în Sfânta Tradiție.

Cuvântul „ortodox” înseamnă literalmente învățătură corectă sau cult corect, fiind derivat din două cuvinte grecești: *orthos* (dreaptă) și *doxa* (învățătură sau cult). Pe măsură ce învățăturile false și diviziunile s-au înmulțit în primele timpuri creștine, amenințând să întunece identitatea și puritatea Bisericii, termenul ortodox a ajuns în mod logic să fie aplicat acesteia. Biserica Ortodoxă păzește cu grijă adevărul împotriva oricărei erezii și schisme, atât pentru a-și proteja turma, cât și pentru a-L slăvi pe Hristos, al Cărui trup este Biserica.

Un număr uimitor de grupuri religioase din zilele noastre pretind că sunt succesorii Bisericii Primare. Este nevoie de un etalon al adevărului prin care să comparăm ceea ce Biserica credea și practica inițial cu ceea ce proclamă aceste grupuri. Cu siguranță că avem cu toții dreptul să credem orice alegem. Dar, de asemenea, este pur și simplu de bun simț să ne cunoaștem opțiunile înainte de a face

alegerea finală. Sperăm că această schiță a credințelor noastre vă va ajuta să vă familiarizați cu creștinismul îmbrățișat și instituit de apostolii lui Iisus Hristos. Acesta este etalonul adevărului cu care trebuie să fie măsurate alegerile noastre în creștinism.

Sfânta Treime. Scripturile arată că singurul Dumnezeu este format din Trei Persoane – Tatăl, Fiul și Sfântul Duh –, Care împărtășesc veșnic o singură fire dumnezeiască. Dumnezeu Tatăl este izvorul Sfintei Treimi. Din Tatăl, Fiul este născut mai înainte de toți vecii și de toate timpurile (*Psalmul 2, 7; II Corinteni 11, 31*). Din Tatăl purcede din veșnicie Duhul Sfânt (*Ioan 15, 26*). Dumnezeu Tatăl a creat toate lucrurile prin Fiul, în Duhul Sfânt (*Facerea 1 și 2; Ioan 1, 3; Iov 33, 4*), iar noi suntem chemați să ne închinăm Lui (*Ioan 4, 23*). Tatăl ne iubește și L-a trimis pe Fiul Său pentru a ne dărui viața veșnică (*Ioan 3, 16*).

Iisus Hristos este a doua Persoană a Sfintei Treimi, născută veșnic din Tatăl. El a devenit om și, astfel, este în același timp Dumnezeu adevărat și Om adevărat. Venirea Sa pe pământ a fost prevestită în Vechiul Testament de către profeți. Pentru că Iisus Hristos se află în centrul creștinismului, Biserica Ortodoxă a acordat mai multă atenție cunoașterii Lui decât la orice sau la oricine altcineva.

Recitând Crezul, creștinii ortodocși afirmă în mod regulat credința istorică cu privire la Iisus, atunci când spun: „Cred [...] întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu

adevărat, născut, iar nu făcut; Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut. Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria, și S-a făcut om. Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pățimit și S-a îngropat. Și a înviat a treia zi, după Scripturi. Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui. Și iarăși va să vină cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit”.

Înomenirea Fiului lui Dumnezeu. Întruparea se referă la venirea lui Iisus Hristos „în trup”. Fiul veșnic al lui Dumnezeu Tatăl și-a asumat o fire omenească completă din Fecioara Maria. El a fost și este o singură Persoană dumnezeiască, posedând pe deplin de la Dumnezeu Tatăl întreaga fire dumnezeiască, iar la venirea Sa în trup a dobândit pe deplin o fire omenească de la Fecioara Maria. Prin Întruparea Sa, Fiul posedă pentru totdeauna două naturi în unica Sa Persoană.

Fiul lui Dumnezeu, nelimitat în firea Sa dumnezeiască, a acceptat în mod voluntar și de bunăvoie limitarea în umanitatea Sa, în care a experimentat foamea, setea, oboseala și, în cele din urmă, moartea. Întruparea este indispensabilă pentru creștinism – nu există creștinism fără ea. Scripturile consemnează: *Și orice duh, care nu mărturisește pe Iisus Hristos, nu este de la Dumnezeu (I Ioan 4, 3)*. Prin Întruparea Sa, Fiul lui Dumnezeu a răscumpărat firea omenească, o răscumpărare făcută accesibilă tuturor celor care sunt uniți cu El în umanitatea Sa proslăvită.

Mângâietorul. Duhul Sfânt este una dintre Persoanele Sfintei Treimi și este una după fire cu Tatăl. Creștinii ortodocși mărturisesc în mod repetat: „Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit”. El este numit *făgăduința Tatălui* (*Faptele Apostolilor* 1, 4), dat de Hristos ca dar Bisericii, pentru a împuternici Biserica în vederea slujirii lui Dumnezeu (*Faptele Apostolilor* 1, 8), pentru a sădi dragostea lui Dumnezeu în inimile noastre (*Romani* 5, 5) și pentru a împărtăși daruri duhovnicești (*I Corinteni* 12, 7-13) și virtuți (*Galateni* 5, 22, 23) spre viața și mărturia creștină. Creștinii ortodocși cred în făgăduința biblică potrivit căreia Duhul Sfânt este dat prin mirungerea de la Botez (*Faptele Apostolilor* 2, 38). Noi trebuie să creștem în experiența noastră cu Duhul Sfânt pentru tot restul vieții noastre.

Păcatul și mântuirea. Păcatul înseamnă literalmente „a rata ținta”. După cum scrie Sfântul Pavel, *fiindcă toți au păcătuțit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu* (*Romani* 3, 23). Păcătuim atunci când pervertim ceea ce Dumnezeu ne-a dat ca fiind bun, rămânând departe de scopurile Sale pentru noi. Păcatele noastre ne despart de Dumnezeu (*Isaia* 59, 1, 2), lăsându-ne morți din punct de vedere spiritual (*Efeseni* 2, 1). Pentru a ne mântui, Fiul lui Dumnezeu și-a asumat umanitatea noastră și, fiind fără păcat, *a osândit păcatul în trup* (*Romani* 8, 3). În mila Sa, Dumnezeu ne iartă păcatele atunci când le mărturisim și nu ne întoarcem de la ele, dându-ne puterea de a învinge

păcatul din viața noastră. *Dacă ne mărturisim păcatele, El este credincios și drept să ne ierte păcatele și să ne curețe de orice nelegiuire (I Ioan 1, 9).*

Mântuirea este darul divin prin care oamenii sunt eliberați de păcat și de moarte, uniți cu Hristos și aduși în Împărăția Sa veșnică. Cei care au auzit predica Sfântului Petru în ziua Cincizecimii au întrebat ce trebuie să facă pentru a fi mântuiți. El a răspuns: *Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Duhului Sfânt (Faptele Apostolilor 2, 38).* Mântuirea începe cu acești trei pași: 1) să te pocăiești, 2) să fii botezat și 3) să primești darul Duhului Sfânt.

A ne pocăi înseamnă să ne schimbăm părerea despre cum am fost, să ne întoarcem de la păcatele noastre și să ne dedicăm lui Hristos. A fi botezat înseamnă să ne naștem din nou, prin unirea cu Hristos. Iar a primi darul Duhului Sfânt înseamnă a primi harul Duhului Sfânt care ne dă puterea de a intra într-o viață nouă în Hristos, de a fi hrăniți în Biserică și de a ne conforma chipului lui Dumnezeu.

Mântuirea cere credința în Iisus Hristos. Oamenii nu se pot mântui prin propriile fapte bune. Mântuirea este „credința care lucrează prin dragoste”. Este un proces continuu, care durează toată viața. Mântuirea este la timpul trecut, în sensul că, prin moartea și Învierea lui Hristos, am fost mântuiți. Este la timpul prezent, pentru că „suntem mântuiți” prin participarea noastră activă, prin credință, la unirea noastră cu Hristos prin puterea Duhului Sfânt.

Mântuirea este, de asemenea, viitoare, pentru că trebuie să mai fim mântuiți la a doua Sa venire slăvită. Botezul este modalitatea prin care omul este unit efectiv cu Hristos. Experiența mântuirii este inițiată în apele botezului. Apostolul Pavel ne învață în *Romani* 6, 1-6 că în botez experimentăm moartea și învierea lui Hristos. În el, păcatele noastre sunt cu adevărat iertate și suntem energizați de unirea noastră cu Hristos pentru a trăi o viață sfântă. Biserica Ortodoxă practică botezul prin scufundare completă.

Nașterea de sus. În prezent, unii consideră că botezul este doar un „semn exterior” al credinței în Hristos. Această inovație nu are niciun precedent istoric sau biblic. Alții îl reduc la o simplă ascultare superficială a poruncii lui Hristos (cf. *Matei* 28, 19-20). Alții încă, ignorând complet Biblia, resping botezul ca factor vital în mântuire. Ortodoxia susține că aceste inovații contemporane îi privează pe oamenii sinceri de cele mai importante asigurări pe care le oferă botezul – și anume că au fost uniți cu Hristos și că fac parte din Biserica Sa.

Nașterea din nou este primirea unei vieți noi. Este modul în care obținem intrarea în Împărăția lui Dumnezeu și în Biserica Sa. Iisus a spus: *De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în Împărăția lui Dumnezeu* (*Ioan* 3, 5). Încă de la începuturile sale, Biserica a învățat că *apa* este apa botezului, iar *Duhul* este Duhul Sfânt. Nașterea din nou are loc la botez, unde murim împreună cu Hristos, suntem îngropați împreună cu El și înviem împreună

cu El în noutatea învierii Sale, fiind uniți cu El în umanitatea Sa slăvită (*Faptele Apostolilor* 2, 38; *Romani* 6, 3-4). Ideea că „nașterea din nou” este o experiență religioasă disociată de botez este una recentă și nu are niciun fel de bază biblică.

Îndreptarea și sfințirea. Răscumpărarea este un cuvânt folosit în Sfânta Scriptură pentru a exprima ideea că în Hristos suntem iertați și, de fapt, ne curățăm în viața noastră. Îndreptarea nu este o sentință instantanee, o dată pentru totdeauna, care garantează mântuirea veșnică, indiferent de cât de rău ar putea trăi omul din acel moment încolo. Nu este nici doar o simplă declarație legală că omul nedrept este fără de păcat. Mai degrabă, răscumpărarea este o realitate vie, dinamică, de zi cu zi, pentru cel care Îl urmează pe Hristos. Creștinul urmărește în mod activ o viață neprihănită în harul și puterea lui Dumnezeu acordate tuturor celor care continuă să creadă în El.

Sfințirea înseamnă a fi pus deoparte pentru Dumnezeu. Ea ne implică în procesul de a fi curățați și sfințiți de Hristos în Duhul Sfânt. Suntem chemați să fim sfinți și să creștem în asemănarea cu Dumnezeu. După ce am primit darul Duhului Sfânt, participăm activ la sfințire. Cooperăm cu Dumnezeu, lucrăm împreună cu El, pentru a-L cunoaște, devenind prin har ceea ce El este prin fire.

Revelație divină și ortopraxia. Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu inspirat de Dumnezeu (*II Timotei* 3, 16) și reprezintă o parte esențială a revelației de sine a lui Dumnezeu către specia omenească. Vechiul Testament relatează istoria acestei revelații, de

la Creație până la Epoca Profetilor. Noul Testament consemnează nașterea și viața lui Iisus, precum și scrierile apostolilor Săi. De asemenea, include o parte din istoria Bisericii Primare și prezintă în special doctrina apostolică a Bisericii. Deși aceste scrieri au fost citite în Biserici încă de la apariția lor, cea mai veche enumerare a tuturor cărților Noului Testament exact așa cum le cunoaștem astăzi se găsește în Canonul 33 al unui sinod local ținut la Cartagina în 318 și într-un fragment din Scrisoarea festivă a Sfântului Atanasie al Alexandriei, din 367. Ambele surse enumeră toate cărțile Noului Testament fără excepție. Un sinod local, ținut probabil la Roma în 382, a stabilit o listă completă a cărților canonice atât ale Vechiului cât și ale Noului Testament. Scripturile se află în centrul cultului și vieții ortodoxe.

Închinarea este aducerea de laudă, slavă și mulțumire lui Dumnezeu: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Toată omenirea este chemată să I se închine lui Dumnezeu. Închinarea înseamnă mai mult decât a fi prezent la slujbă, a asculta o predică sau a cânta un imn. Dumnezeu poate fi cunoscut în creația Sa, dar acest lucru nu constituie închinare. Oricât de utile ar fi predicile, ele nu pot oferi niciodată un substitut adecvat pentru închinare. Cea mai proeminentă în închinarea ortodoxă este lauda, mulțumirea și slava colectivă înălțată lui Dumnezeu de către Biserică. Această închinare este desăvârșită în comuniunea intimă cu Dumnezeu la Sfânta Sa Masă.

Așa cum se spune în Liturghie: „Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciune, Tatălui și Fiului

și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin". În această închinare atingem și experimentăm Împărăția Sa veșnică, veacul viitor, și ne unim în adorație cu oștile cerești. Experimentăm slava împlinirii tuturor lucrurilor în Hristos, ca fiind cu adevărat totul în toate. Liturghia este un termen folosit pentru a descrie forma sau ritualul închinării comune a Bisericii față de Dumnezeu. Cuvântul „liturghie” provine dintr-un cuvânt grecesc care înseamnă „lucrarea comună”. Toate referirile biblice la închinarea în ceruri implică liturghia.

În Vechiul Testament, Dumnezeu a rânduit o liturghie sau un model specific de închinare. Îl găsim descris în detaliu în cărțile Ieșirea și Leviticul. În Noul Testament găsim Biserica care preia cultul Israelului din Vechiul Testament, așa cum era exprimat atât în sinagogă, cât și în templu, adaptându-le în conformitate cu împlinirea lor în Hristos. Liturghia ortodoxă, care s-a dezvoltat de-a lungul mai multor secole, păstrează încă această formă străveche de închinare. Principalele elemente ale Liturghiei includ imnurile, citirea și proclamarea Evangheliei, rugăciunile și Euharistia însăși. Pentru creștinii ortodocși, expresiile „Liturghia” sau „Dumnezeiasca Liturghie” se referă la ritul euharistic instituit de Hristos Însuși la Cina cea de Taină.

Euharistie înseamnă literalmente mulțumire și a devenit la început un sinonim pentru Sfânta Împărtășanie. Euharistia reprezintă centrul cultului în Biserica Ortodoxă. Deoarece Iisus a spus despre pâine și vin la Cina cea de Taină: *Acesta este Trupul*